

Tygodnik Gospodarczy

Rok III

Poznań, dnia 28 czerwca 1947

Nr 26

TREŚĆ: Bitwa o handel rozpoczęta. — Dziedziczenie ustawowe i testamentowe według nowego prawa spadkowego (str. 261) — Poradnik księgowego (str. 263) — Ustalenie miernika zdolności przemysłowej młynów (str. 264) — Komunikaty (str. 265).

Bitwa o handel rozpoczęta

Minister przemysłu i handlu Minc na ogólnokrajowym zjeździe delegatów Naczelnej Rady Zrzeszeń kupieckich R. P. w Warszawie w dniu 22 czerwca br. powiedział: „Bitwa o handel właściwie się jeszcze nie rozpoczęła, została dopiero zapowiedziana”. Zapowiedzią tą jest ustawa z 2 czerwca 1947 r. o zwalczaniu drożyzny i nadmiernych zysków w obrocie handlowym (Dz. U. R. P. Nr. 43, poz. 218) oraz ustawa z tegoż samego dnia o zezwoleniach na prowadzenie przedsiębiorstw handlowych i zawodowe wykonywanie czynności handlowych (Dz. U. R. P. Nr. 43, poz. 220).

W związku z ustawą o zwalczaniu drożyzny i nadmiernych zysków w obrocie handlowym ukażało się rozporządzenie Rady Państwa z dnia 13. czerwca 1947 r. w sprawie powołania i organizacji społecznych komisji kontroli cen oraz dwa rozporządzenia Rady Ministrów z 10 czerwca 1947 r. w sprawie organizacji i zakresu działania: a) komisji notowań, b) komisji cennikowych (Dz. U. R. P. Nr. 44, poz. 228—230).

Ceny.

Ustawa o zwalczaniu drożyzny i nadmiernych zysków w obrocie handlowym zabrania żądania lub pobierania w przedsiębiorstwach sprzedaży za towary cen wyższych od kosztu nabycia z doliczeniem zysku brutto ustalonego dla danego towaru lub grupy towarów a także cen wyższych od ustalonych cen maksymalnych dla artykułów spożywczych pierwszej potrzeby, których wykaz mogą ustalić odnośni ministrowie.

Przedsiębiorstwa sprzedaży muszą posiadać:

- cennik, w którym muszą być uwidocznione w sposób dostępny dla każdego kupującego ceny towarów,
- uwidocznioną cenę sprzedaży przy każdym rodzaju towaru umieszczonym na widoku publicznym, np. na wystawie,
- faktury (rachunki) lub inne dowody równoważne, stwierdzające cenę zakupu towarów, jak

również dowody stwierdzające wysokość kosztów związanych z dostawą towaru do miejsca sprzedaży oraz imię, nazwisko (firmę) adres sprzedawcy.

Obowiązek posiadania faktur nie dotyczy zakupu wytworów gospodarstwa rolnego nabywanych bezpośrednio od rolnika, co do których za cenę zakupu uważa się cenę targową.

Obowiązek wystawiania faktur.

W handlu hurtowym lub półhurtowym obowiązujące jest wydawanie faktur (rachunków) dla każdej sprzedaży bez względu na jej rozmiar. W handlu detalicznym tylko na żądanie kupującego.

Cena zakupu.

Przez cenę zakupu rozumie się należycie udokumentowaną cenę zapłaconą bądź umówioną przez przedsiębiorstwo sprzedaży za nabyte towary, przy czym minister przem. i han. może ustalić warunki w drodze rozporządzenia, w których za cenę zakupu uznawać się będzie cenę danego wyrobu.

Zysk brutto.

Przez zysk brutto rozumie się różnicę między ceną sprzedaży towaru a ceną jego zakupu lub kosztem nabycia. Zysk brutto może być wyrażony w procentowym stosunku do kosztów nabycia lub ceny zakupu. Ustalenie dopuszczalnej w obrotach handlowych wysokości zysku brutto dla poszczególnych towarów lub grup towarów dokona minister przem. i handlu po zasięgnięciu opinii organizacji państwowego przemysłu i handlu, organizacji spółdzielczych i rolniczych oraz samorządu gospodarczego. Minister p. i h. uprawnienia swoje może przekazać komisjom cennikowym.

Zysk brutto na artykułach spożywczych.

Dopuszczalną wysokość zysku brutto przy sprzedaży hurtowej i detalicznej artykułów spożywczych pierwszej potrzeby ustali rozporządze-

nie ministra p. i h. wydane w porozumieniu z ministrem aprowizacji jednocześnie z ustaleniem wykazów tych artykułów.

Ustalona w ten sposób wysokość zysku brutto doliczana do ceny targowej będzie podstawą do ustalenia ceny maksymalnej przez komisje cennikowe.

Ceny maksymalne.

Rozporządzenie ministra przemysłu i handlu wydane w porozumieniu z ministrem aprowizacji może ustalić wykaz artykułów spożywczych pierwszej potrzeby, na które mogą być wyznaczone maksymalne ceny sprzedaży hurtowej i detalicznej. Ceny maksymalne ustalane będą na podstawie cen targowych, doliczając ustaloną wysokość zysku brutto.

Ceny targowe.

Ceny targowe winny być ustalane na podstawie średnich notowań dokonanych przez komisje notowań.

Ustalone ceny targowe i maksymalne obowiązują do czasu ustalenia przez komisje cennikowe nowych cen.

Komisje cennikowe.

Minister Przemysłu i Handlu powołuje komisje cennikowe przy wojewodach, prezydentach miasta stoł. Warszawy i miasta Łodzi, prezydentach miast wydzielonych i starostwach w drodze zarządzeń wydanych w porozumieniu z odnośnymi ministrami resortowymi.

Komisje cennikowe stanowią ciała kolegialne, w skład których wchodzi:

1. przedstawiciele odpowiednich terenowych rad narodowych,
2. przedstawiciele odpowiednich komisji związków zawodowych,
3. trzej pracownicy władz administracji ogólnej pierwszego lub drugiego stopnia (w zależności od tego, czy są to komisje cennikowe przy starostwach miast wydzielonych, wojewodach czy prezydentach m. st. Warszawy i m. Łodzi);
4. przedstawiciel właściwej Izby Przemysłowo-Handlowej,
5. przedstawiciel właściwej Izby Rzemieśniczej,
6. przedstawiciel Funduszu Aprowizacyjnego,
7. przedstawiciel okręgu Związku Rewizyjnego Spółdzielni R. P.,
8. przedstawiciel okręgu Związku Gospodarczego Spółdzielni R. P. „Społem”,
9. przedstawiciel wojewódzkiego zarządu Związku Samopomocy Chłopskiej,
10. przedstawiciel wojewódzkiego oddziału Państwowej Centrali Handlowej,
11. przedstawiciel właściwej delegatury Komisji Specjalnej do walki z nadużyciami i szkodnictwem gospodarczym.

Przewodniczących i ich zastępców oraz sekretarzy komisji cennikowych przy wojewodach i prezydentach st. m. Warszawy i m. Łodzi wyznacza minister przemysłu i handlu na wniosek właściwego wojewody lub prezydenta st. m. Warszawy albo m. Łodzi.

Przewodniczących i ich zastępców oraz sekretarzy komisji cennikowych przy starostach i pre-

zydentach miast wydzielonych wyznaczają wojewodowie na wniosek starosty (prezydenta miasta).

Władze, urzędy, instytucje i organizacje wyznaczające członków komisji cennikowych, wyznaczają jednocześnie po jednym zastępcy członków komisji. Zastępca członka bierze udział w obradach komisji w razie nieobecności członka komisji, którego zastępuje.

Do zakresu działania komisji cennikowych przy wojewodach należy:

- a) ustalenie i ogłoszenie wysokości zysku brutto w przypadku przekazania im tych uprawnień przez ministra przemysłu i handlu;
- b) ogłaszanie ustalonych przez ministra przemysłu i handlu maksymalnych cen hurtowych i detalicznych na towary wytwarzane przez przedsiębiorstwa państwowe lub będące pod zarządem państwowym;
- c) wykonywanie nadzoru nad działalnością komisji cennikowych, powołanych przy starostach i prezydentach miast wydzielonych.

Do zakresu działania komisji cennikowych powołanych przy prezydentach st. m. Warszawy i m. Łodzi należy:

- a) ustalanie cen targowych artykułów spożywczych,
- b) ustalanie i ogłaszanie maksymalnych cen hurtowych i detalicznych artykułów spożywczych pierwszej potrzeby, które mogą być objęte rozporządzeniem ministra przemysłu i handlu,
- c) ustalenie i ogłoszenie wysokości zysku brutto w przypadku przekazania im tych uprawnień przez ministra przem. i handlu,
- d) ogłaszanie ustalonych przez ministra przemysłu i handlu maksymalnych cen hurtowych i detalicznych na towary wytwarzane przez przedsiębiorstwa państwowe lub będące pod zarządem państwowym.

Do zakresu działania komisji cennikowych powołanych przy starostach i prezydentach miast wydzielonych należy:

- a) ustalanie cen targowych artykułów spożywczych i podawanie ich natychmiast do wiadomości komisjom cennikowym powołanym przy wojewodach,
- b) ustalanie cen maksymalnych hurtowych i detalicznych artykułów spożywczych pierwszej potrzeby objętych wykazem przewidzianym rozporządzeniem ministra przem. i handlu i ogłaszanie tych cen po zatwierdzeniu przez komisje cennikowe powołane przy wojewodach.

Komisje cennikowe ogłaszają ceny maksymalne i dopuszczalną wysokość zysku brutto:

- a) przez komunikaty w prasie codziennej,
- b) przez obwieszczenia (plakatowanie) ogłaszanie na tablicy urzędowej i w inny przyjęty w danej miejscowości sposób.

Ponadto komisje cennikowe winny zawiadamiać organizacje społeczne i gospodarcze o obowiązujących cennikach i wykazach dopuszczalnego zysku brutto.

Komisje cennikowe zbierają się co najmniej raz na tydzień.

Do powzięcia uchwał komisji cennikowej konieczna jest obecność przewodniczącego lub jego zastępcy, przedstawiciela komisji (rady) związków zawodowych i 5-ciu innych członków.

Uchwały zapadają zwykłą większością głosów.

Członek komisji cennikowej ma prawo wnieść sprzeciw:

- a) przeciwko uchwale komisji cennikowej w przedmiocie ustalenia ceny maksymalnej artykułów spożywczych pierwszej potrzeby,
- b) przeciwko uchwale komisji cennikowej w przedmiocie ustalenia dopuszczalnej wysokości zysku brutto,
- c) przeciwko odmowie komisji cennikowej dokonania zmiany ustalonych cen targowych lub maksymalnych.

Sprzeciw przeciwko uchwale winien być zgłoszony do protokołu posiedzenia, a w terminie 2 dni od chwili jego zgłoszenia należy przedłożyć komisji cennikowej uzasadnienie sprzeciwu. Nie-

przedłożenie w tym terminie uzasadnienia uważa się za cofnięcie sprzeciwu.

Wniesienie sprzeciwu nie wstrzymuje wykonania uchwały cennikowej.

Sprzeciw zgłoszone przeciwko uchwałom komisji cennikowych powołanych przy starostach i prezydentach miast wydzielonych rozpoznają właściwe komisje cennikowe powołane przy wojewodach. Sprzeciw zgłoszone przeciwko uchwałom komisji cennikowych przy wojewodach i prezydentach m. st. Warszawy i m. Łodzi rozpoznają władze przemysłowe II. instancji.

Omówienie komisji notowań, jak również społecznych komisji kontroli cen, sankcyj karnych przewidzianych dla osób nie przestrzegających przepisów ustawy o zwalczaniu drożyzny i nadmiernych zysków w obrocie handlowym i ustawy o zezwoleniach na prowadzenie przedsiębiorstw handlowych i zawodowe wykonywanie czynności handlowych nastąpi w następnych numerach.

mgr T. Wajcht.

Dziedziczenie ustawowe i testamentowe według nowego prawa spadkowego

1. *Uwagi wstępne.* — Ogół majątkowych praw i obowiązków zmarłego stanowi spadek po nim. Dziedziczenie polega na przejściu spadku jako całości na jedną lub więcej osób. Dziedziczenie możliwe jest tylko wówczas, gdy ten, kto ma zostać spadkobiercą, żyje lub istnieje w chwili otwarcia spadku oraz jest ważnie powołany do spadku. Wyjątkowo dziecko już poczęte w chwili otwarcia spadku, lecz jeszcze nie urodzone, może być spadkobiercą, jeżeli przyjdzie na świat żywe, a dalej fundacja powołana przez spadkobiercę w testamencie może być spadkobiercą, jeżeli została utworzona w ciągu roku od zawiadomienia władzy właściwej do zatwierdzenia fundacji o powołaniu fundacji do spadku.

Spadkobiercami mogą być tak osoby fizyczne jak i osoby prawne. Pewne osoby są niegodnymi dziedziczenia. Do osób tych należy ten, kto: a) dopuścił się zbrodni przeciwko spadkodawcy lub jednej z najbliższych mu osób; b) podstępem lub groźbą skłonił spadkodawcę do sporządzenia, zmiany lub uchylenia testamentu albo w taki sam sposób przeszkodził mu w dokonaniu tych czynności; c) świadomie ukrył, zniszczył, podrobił lub przerobił testament spadkodawcy albo świadomie skorzystał z testamentu przez kogokolwiek podobionego lub przerobionego. Niegodny wyłączony jest od dziedziczenia, tak jak gdyby nie żył w chwili otwarcia spadku. Niegodny może dziedziczyć, jeżeli mu spadkobierca przebaczy.

Nowe prawo zezwala na zawarcie umowy, mocą której spadkobierca zrzeka się prawa do dziedziczenia.

Powołanie do dziedziczenia może nastąpić w drodze ustawy lub testamentu. Tak więc mamy dziedziczenie ustawowe i testamentowe. Dziedziczenie testamentowe następuje wtedy, gdy spadkodawca sporządził ważny testament. Za-

zwyczaj testament wyłącza dziedziczenie ustawowe. Wyjątkowo, gdy testamentem nie objęto całości spadku lub też spadkobiercy, powołani do spadku w testamencie nie chcą lub nie mogą być spadkobiercami — następuje dziedziczenie ustawowe co do całości lub części spadku. Dziedziczenie ustawowe co do całości spadku zachodzi wówczas, gdy spadkodawca nie zostawił testamentu, w którym ustanowił spadkobiercę albo gdy wszyscy spadkobiercy powołani do spadku w testamencie nie chcą lub nie mogą być spadkobiercami. Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, dziedziczenie ustawowe co do części spadku zachodzi wówczas, gdy spadkodawca nie ustanowił dla tej części spadkobiercy albo gdy tylko jeden lub niektórzy ze spadkobierców, powołanych do spadku w testamencie, nie chcą lub nie mogą być spadkobiercami.

2. *Dziedziczenie ustawowe.* — Dziedziczenie ustawowe jest najczęściej spotykanym przejściem majątku po zmarłym na spadkobierców. Powodem tego jest, że stosunkowo mało osób sporządza testament. Nowe prawo spadkowe ograniczyło osoby, które należy dopuścić do dziedziczenia ustawowego, umożliwiając dziedziczenie ustawowe jedynie bliskim krewnym spadkodawcy oraz jego małżonkowi. W braku tych spadkobierców dziedziczy gmina lub Skarb Państwa. Dalsi krewni są więc wyłączeni od beztestamentowego spadkobrania.

Spadkobiercami ustawowymi z tytułu pokrewieństwa są krewni spadkobiercy: w linii prostej — bez ograniczenia, w linii wstępnej tylko rodzice a w linii bocznej — rodzeństwo i jego zstępni. Spadkobiercami będą tu spadkobiercy dzieci, wnukowie, prawnukowie i ich zstępni a dalej rodzice spadkobiercy oraz w końcu rodzeństwo spadkobiercy i ich dzieci, wnukowie i zstępni.

Jednakże osoby te nie dziedziczą wszystkie razem, jecz jedne wyłączają od dziedziczenia inne. Do spadku powołane są przede wszystkim dzieci spadkodawcy, które dziedziczą w częściach równych. Jeżeli dziecko nie żyje w chwili otwarcia spadku, część spadkowa, jaka by mu przypadła, przechodzi na jego dzieci w częściach równych. Przepis ten stosuje się odpowiednio do wstępowania dalszych zstępnych w miejsce swych wstępnych. W braku zstępnych powołani są do spadku rodzice i rodzeństwo spadkodawcy. W zbiegu z rodzeństwem każde z rodziców otrzymuje jedną czwartą część spadku przypadającego krewnym spadkodawcy; pozostałą część otrzymuje rodzeństwo w częściach równych. Jeżeli do spadku powołani są tylko rodzice albo rodzeństwo, otrzymują oni całość spadku przypadającego krewnym spadkodawcy w częściach równych. — Jeżeli którekolwiek z rodzeństwa nie żyje w chwili otwarcia spadku, część spadkowa, jaka by mu przypadła, przechodzi na jego zstępnych w częściach równych według zasad obowiązujących dla wstępowania zstępnych po dzieciach spadkodawcy.

Jak widać z powyższych uwag, nie są dziedzicami ustawowymi dziadkowie i babki spadkobiercy oraz ich zstępni. Jednakże ustawa zastrzega na korzyść dziadków i babek prawo do utrzymania przez spadkobierców, gdy są oni w niedostatku. Obowiązek ten ciąży również na małżonku i Skarbie Państwa oraz gminie — gdy są spadkobiercami. Natomiast dzieci pozamażeńskie skutkiem uprawnienia, uznania lub zrównania dziedziczą na równi z dziećmi z małżeństwa. Dziecko pozamażeńskie, które nie zostało uprawnione, uznane lub zrównane, dziedziczy tylko po swej matce i jej rodzinie. Po dziecku takim, w braku zstępnych, dziedziczy tylko jego matka i jej rodzina. Odnośnie do osób adoptowanych istnieje zasada, że jeżeli w akcie przysposobienia nie postanowiono inaczej, przysposobiony dziedziczy po przysposabiającym na równi z jego dzieckiem, nie dziedziczy jednak po jego rodzinie. Przysposabiający nie dziedziczy po przysposobionym. Przysposobienie nie narusza wzajemnych praw spadkowych między przysposobionym i jego dawną rodziną.

Zostaje nam jeszcze do omówienia ustawowe dziedziczenie małżonka oraz gminy i Skarbu Państwa. Małżonek traktowany jest również jako spadkobierca najbardziej uprzywilejowany. Ile razy dziedziczy małżonek w zbiegu z krewnymi spadkobiercy, należy najpierw wydzielić udział małżonka, a dopiero reszta spadku przypada krewnym do podziału w wielkości przewidzianej przez ustawę. Udział małżonka wynosi: w zbiegu ze zstępniemi małżonka zmarłego — jedyną czwartą część spadku, w zbiegu z jego rodzicami i rodzeństwem lub zstępniemi rodzeństwa — połowę spadku, a w braku takich krewnych — cały spadek. Ponadto — gdy nie ma zstępnych zmarłego — małżonek otrzymuje należące do spadku przedmioty urządzenia domowego, które służyły małżonkom do wspólnego użytku, jak to meble, naczynia stołowe i kuchenne. Takie są dodatkowe korzyści małżonka, gdy nie ma dzieci, wnuków i innych zstępnych. Na niekorzyść małżonka obo-

wiązuje zasada — gdy są zstępni — że pozostały przy życiu małżonek, który otrzymuje część majątku, podlegającego według obowiązującego małżonków ustroju małżeńskiego podziałowi na przypadek ustania małżeństwa, nie dziedziczy w zbiegu ze zstępniemi małżonka zmarłego pozostałej części tego majątku. Zasada ta dotyczy jednak tylko majątku, który podlega podziałowi a nie osobistego majątku zmarłego.

Gdy nie ma ani krewnych ani małżonka powołanego przez ustawę do spadku, dziedziczy gmina ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy, a jeżeli miejsce to znajdowało się za granicą — Skarb Państwa. Jednakże nieruchomości ziemskie oraz nieruchomości położone za granicą dziedziczy Skarb Państwa, inne nieruchomości zaś — gmina miejsca ich położenia.

Widzimy więc, że z powodu bardzo ograniczonej liczby osób uprawnionych do dziedziczenia ustawowego, możliwości nabycia spadku przez gminę i Skarb Państwa są stosunkowo duże. Jednakże zaznaczyć trzeba, że dziedziczenie to nastąpi jedynie w braku testamentu.

Dawniej krąg uprawnionych do spadkobrania ustawowego był szerszy niż obecnie. Wiele też osób, które są spadkobiercami według dawnego prawa, nie dziedziczyłyby według nowego prawa. Odnośnie tych osób obowiązuje zasada, że jeżeli do spadku otwartego przed dniem wejścia w życie prawa spadkowego, tj. przed 1. stycznia 1947, został powołany spadkobierca ustawowy, który według nowego prawa nie byłby spadkobiercą ustawowym, traci on swe prawa z tytułu dziedziczenia ustawowego do spadku, którego nie objął lub co do którego nie zostało wszczęte postępowanie spadkowe z jego uczestnictwem, chyba że uzyska stwierdzenie swych praw do spadku w postępowaniu, wszczętym najpóźniej przed upływem dwóch lat od dnia wejścia w życie prawa spadkowego, tj. przed dniem 1. stycznia 1949.

3. *Dziedziczenie testamentowe.* — Przez sporządzenie ważnego testamentu spadkodawca uchyla lub zmienia ustawowy porządek dziedziczenia. Spadkobiercą lub spadkobiercami będą osoby wyznaczone przez testament. Spadkodawca może ustanowić spadkobiercę przez powołanie go do całości lub do części spadku. Jednakże chodzi tu o całość lub część majątku a nie o uzyskanie samych korzyści, gdyż wtedy nie będziemy mieli do czynienia ze spadkobiercą, lecz jedynie z zapisobiorcą.

Jeżeli spadkodawca rozporządził tylko częścią majątku w testamencie, reszta majątku będzie dziedziczona na podstawie ustawy. Podobnie będziemy mieli do czynienia z równocześnie występującym dziedziczeniem ustawowym i testamentowym, gdy któryś z powołanych testamentem spadkobierców nie chce lub nie może być spadkobiercą. W wypadku tym wyznaczona testamentem część przejdzie na innych dziedziców na podstawie ustawy. — Spadkodawca może uniknąć takiego ustawowego dziedziczenia przez podstawienie, tj. wyznaczenie innej osoby jako spadkobiercy na wypadek, gdy pierwotnie wyznaczony spadkobierca spadku nie może lub nie chce przyjąć. Gdy jest więcej spadkobierców wyznaczonych testa-

mentem i nie określono wysokości udziałów, dziedzićą oni w równych częściach. W wypadku takim, jeśli jeden lub kilku z nich nie mogło lub nie chciało przyjąć udziałów, udział powiększa (przyrost) część pozostałych, o ile spadkodawca przewidując taką ewentualność wyłączył na ten przypadek dziedziczenie ustawowe.

Spadkodawca może tzw. testamentem negatywnym wyłączyć swego krewnego lub małżonka od spadkobrania. Osoby te nie będą dziedziczyły i wytworzy się stan prawny taki, jakby osoby te nie istniały w chwili otwarcia spadku. W miejsce tej osoby dziedziczą jej zstępni, o ile istnieją.

Wyłączenie nie narusza praw do żądania zachowku, gdy wyłączony był spadkobiercą koniecznym.

Możliwość wyznaczenia spadkobiercy za pomocą testamentu przyczynia się wielokrotnie do odjęcia dziedziczenia osobom, które przy dziedziczeniu ustawowym stałyby się spadkobiercami. Taka możliwość pomijania ustawowych spadkobierców jest ograniczona w interesie tzw. spadkobierców koniecznych, którymi są zstępni, małżonek oraz rodzice. Osobom tym przysługuje — bez względu na treść testamentu — prawo do zachowku, tj. do połowy wartości tego, co spadkobierca konieczny otrzymałby przy dziedziczeniu ustawowym.

dr Z. K. Nowakowski

Poradnik księgowego

Arkusze rozliczeniowy kosztów

(Ciąg dalszy do artykułu pt. „Konta rozliczeń kosztów“ z poprzedniego numeru Tygodnika).

Niezależnie od podanego zestawienia na str. 228 Tygodnika ustalić możemy na podstawie opracowanego arkusza rozliczeniowego kosztów kalkulację, w której uwzględniamy zasadnicze ogólne grupy kosztów przedsiębiorstwa przemysłowego. Opierając się na liczbach podanych w arkuszu rozliczeniowym w nr. 23 Tygodnika (strona 229) podajemy poniżej jeden z najprostszyc schematów:

A. Koszty materiałowe.

1. Surowiec zasadniczy	zł 80.000,—	
2. Ogólne koszty materiałowe	„ 3.655,—	83.655,—

B. Koszty wytwarzania.

1. Robocizna bezpośrednia	„ 57.000,—	
2. Ogólne koszty wytwarzania	„ 61.395,—	118.395,—

Oddziałowe koszty wytworzenia 202.050,—

C. Koszty administracji 15.770,—

Fabryczne koszty wytworzenia . 217.820,—

D. Ogólne koszty sprzedaży 20.380,—

E. Specjalne koszty sprzedaży 23.000,—

Koszty własne 261.200,—

Z arkusza rozliczeniowego kosztów (str. 229 Tygodnika) wynika, że

suma kosztów wynosi (kolumna „0“) zł 181.200,—
plus zużyty surowiec zasadniczy „ 80.000,—

Razem zł 261.200,—

(jak wyżej).

Końcowy układ arkusza rozliczeniowego kosztów może być różnorodny. Szczególnie indywidualny zestaw kosztów stwarza właściwy dla siebie dorzut procentowy. Podany przeto wzór arkusza rozliczeniowego w nr. 23 Tygodnika jest więc jednym z najprostszyc. Zachowując podział ogólny tego arkusza do sumy kosztów (ogólnych), podajemy na tabeli arkusza dolną część arkusza w innym układzie, w którym w porównaniu do poprzedniego wykazujemy zupełnie odmienne dorzuty procentowe pozwalające nam z

pozytywnym wynikiem dojść do tych samych rezultatów. Zasadnicza zmiana tego nowego układu polega na rozbiciu kosztów materiałowych (kolumna 5) w stosunku procentowym na poszczególne oddziały wytwarzania oraz na wkleśczeniu zużytego materiału zasadniczego.

Ustalone dorzuty procentowe w odniesieniu do oddziałów wytwórczych ustaliliśmy w poprzednim arkuszu w stosunku do robocizny bezpośredniej.

Obecne zestawienie końcowe arkusza rozliczeniowego kosztów dało nam w rezultacie dorzuty procentowe, obliczone w stosunku do kosztów bezpośrednich, na które składają się:

a) materiał zasadniczy w sumie	zł 80.000,—	
b) koszty materiałowe	„ 3.655,—	
c) robocizna bezpośrednia	„ 57.000,—	
ogółem		zł 140.655,—

a więc surowiec i robocizna bezpośrednia łącznie.

Z powyższyc przyczyn dorzuty procentowe uległy znaczniejszemu umniejszeniu. Przykładowo w odniesieniu do ogólnej sumy oddziałów wytwórczych w przykładzie pierwszym arkusza rozliczeniowego (nr. 23 Tygodnika) dorzut procentowy wynosił 108%, podczas gdy obecnie, jak wynika z tabeli, dorzut wynosi tylko 43,7%.

Stosowanie dwu omawianyc odmian jest dowolne, tym bardziej, że dochodzimy do tych samych wyników, czego dowodem sprawdzenie kalkulacji na podstawie obecnie wyprowadzonicz dorzutów procentowyc.

Sprawdzenie:

Zużyto ogółem materiału zasadniczego		
za		zł 80.000,—
zużyto materiału pomocniczego za		„ 3.655,—
robocizna bezpośrednia wynosi		„ 57.000,—
koszty bezpośrednie		zł 140.655,—

plus:

- a) 43,7% kosztów ogólnych od zł 140.655,— „ 61.466,—
 - b) 7,8% kosztów administracji od zł 202.050,— (tj. zł 61.395,— plus zł 140.655,—) „ 15.760,—
 - c) 10,1% ogólnych kosztów sprzedaży od zł 202.050 „ 20.407,—
 - d) 11,3% specjalnych kosztów sprzedaży od zł 202.050,— „ 22.832,—
- zł 261.120,—
- e) dyferencja na skutek ustalenia procentów do jednego miejsca za przecinkiem „ 80,—
- zł 261.200,—

W następnym numerze Tygodnika podamy przykład powiązania praktycznego arkusza rozliczeniowego kosztów z księgowością i kalkulacją na podstawie uwag podanych we wstępnym artykule numeru 25 Tygodnika.

mgr M. Nowicki

Ustalenie miernika zdolności przemiałowej młynów

Poniżej podajemy Uchwałę Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 17. 6. 47 r. w sprawie jednolitego obliczenia zdolności produkcyjnej młynów;

1. Zdolność przemiałowa pary walców młyńskich wynosi na 1 cm biejący:
 - a) przy średnicy do 250 mm — 30 kg na dobę
 - b) „ „ „ 300 „ — 33 „ „ „
 - c) „ „ „ 350 „ — 36 „ „ „
2. Zdolność przemiałowa pary kamieni młyńskich wynosi:
 - a) przy średnicy 1.000 mm — 2.000 kg na dobę
 - b) „ „ 1.100 „ — 2.250 „ „ „
 - c) „ „ 1.200 „ — 2.450 „ „ „
 - d) „ „ 1.300 „ — 2.700 „ „ „
3. Zdolność produkcyjna wymielaczy wynosi:
 - a) typ „Soder“ — 1 dział średnicy 600 mm, długości 250 mm — 2.400 kg na dobę
 - b) typ „Lottaro“ — kamienie poziome — przy średnicy 880 mm — 2.800 kg na dobę, przy średnicy 1.000 mm — 4.800 kg na dobę
 - c) typ „Fanal“ — kamienie sztorcowe przy średnicy 350 mm — 4.800 kg na dobę
 - 450 „ — 6.600 „ „ „
 - 550 „ — 8.400 „ „ „
 - d) typ „Helios“ — kamienie poziome — przy średnicy 400 mm — 4.800 kg na dobę
 - 500 „ — 7.200 „ „ „
4. Zdolność produkcyjna perlaków wynosi:
 - a) przy średn. kamienia 200 mm 2.600 na dobę
 - b) „ „ „ 1.000 „ 3.500 „ „
 - c) „ „ „ 1.300 „ 5.000 „ „
 - d) cepowych systemu „Marsa“ lub „Kaspra“
 - Nr 1 — 1.500 kg na dobę
 - „ 2 — 2.000 „ „
 - „ 3 — 2.500 „ „

Arkusz rozliczeniowy kosztów za miesiąc

19 r.

L. p.	Miejsce kosztów Koszty	Ozn. konta	Liczby z księgo- wości	I. Oddziały wytwórcze				II. Ogólne koszty ma- teriałowe	III. Ogólne koszty ad- ministracji	IV. Ogólne koszty sprzedaży	V. Specjalne koszty sprzedaży	Suma I-V
				A.	B.	C.	Suma 1-3					
a	Suma kosztów		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
b	Material zasadniczy	400	80.000,—	18.115,—	29.770,—	13.510,—	61.395,—	3.655,—	15.770,—	20.380,—	23.000,—	124.200,—
c	Koszty materiałowe	Kol. 5	3.655,—	23.450,—	36.920,—	19.630,—	80.000,—					
d	Robocizna bezpośrednia	410	57.000,—	1.070,—	1.688,—	897,—	3.655,—	4,57%				
e	Koszty bezpośrednie (b + c + d)			14.500,—	35.000,—	7.500,—	57.000,—					
f	Dorzut procentowy $a \times 100$ e			39.020,—	73.608,—	28.027,—	140.655,—		7,8%	10,1%	11,3%	

w stosunku do „a + e”
a = 61.395,—
e = 140.655,—

5. Zdolność produkcyjna jagielników do obłuskiwania prosa wynosi:
 - a) cepowych o konstrukcji drewnianej — 2.000 kg na dobę
 - b) o kamienianych poziomach — przy średnicy 650 mm — 5.000 kg na dobę
 „ „ 850 „ — 7.500 „ „ „
 „ „ 1.000 „ — 10.000 „ „ „
6. Zdolność produkcyjna obłuskiwaczy do gryki wynosi:
 - a) przy średnicy kamienia 650 mm — 4.000 kg na dobę
 - b) przy średnicy kamienia 850 mm — 6.000 kg na dobę
 - c) przy średnicy kamienia 1.000 mm — 8.000 kg na dobę.
7. Zdolność produkcyjna obłuskiwaczy do gryki klockowo-szmerglowych o wymiarach 650 mm × 500 mm wynosi 7.000 kg na dobę.
8. Zdolność produkcyjna śrutowników do śrutowania zbóż na paszę wynosi:
 - a) przy średnicy kamienia 1.000 mm — 10.000 kg na dobę,
 - b) przy średnicy kamienia 1.250 mm — 13.000 kg na dobę.
9. Zdolność produkcyjna śrutowników walcowych do śrutowania zbóż na paszę wynosi na 1 cm bieżący walca 100 kg na dobę.

Jeśli chodzi o cel upaństwowienia, to po porozumieniu zrzeczenia urzędującego z Główną Ko-

misją dla spraw upaństwowienia — wyjaśniamy, że za podstawę oceny, czy młyn podlega upaństwowieniu, służyć będą nast. punkty uchwały z 17. 6. 47

- pkt. 1. walce młyńskie,
- „ 2. kamienie młyńskie.

Natomiast wymielacze, perlaki, jagielniki, śrutowniki itd. nie będą brane pod uwagę w postępowaniu nacjonalizacyjnym, tylko w sprawach dodatkowych, przy określeniu tenuty dzierz. itd.

Normy podane w pkt. 1 i 2 nie odbiegają zasadniczo od norm podanych w „Instrukcji” z dnia 28. 3. 46 r. posiadają natomiast w stosunku do nich tę różnicę, że nie stwarzają konieczności badania stopnia zużycia walców i kamieni w drodze kosztownych i trudnych ekspertyz komisyjnych, przeprowadzanych w młynach.

Normy wyszczególnione w załączonej uchwale wprawdzie nie ograniczają uprawnień Wojewódzkich i Głównej Komisji do Spraw Upaństwowienia do badania w wypadkach wątpliwych zdolności produkcyjnych młynów w drodze ekspertyz.

Niemniej Główna Komisja w okólniku wysłanym wojewódzkim komisjom, pragnąc przyspieszyć tok procedury zaleciła im w zasadzie orzekanie bez powołania ekspertów, jedynie na podstawie mierników w pkt. 1 i 2 uchwały.

Natomiast Główna Komisja w dalszym ciągu posiada bez ograniczeń prawo badania wątpliwych wypadków w drodze ekspertyz.

Komunikaty i różne wiadomości

Kredyt inwestycyjny na rok 1948.

Izba Przemysłowo-Handlowa w Poznaniu komunikuje, że Centralny Urząd Planowania przystąpił do opracowania Państwowego Planu Inwestycyjnego na rok 1948.

W związku z powyższym Izba Przemysłowo-Handlowa wzywa wszystkie firmy przemysłowe i handlowe, które chcą korzystać z kredytu inwestycyjnego lub innych ulg w roku 1948, do złożenia w Izbie wniosku *najpóźniej w dniu 3-go lipca br.* Wnioski muszą być opracowane ściśle według instrukcji Centralnego Urzędu Planowania na przepisowych formularzach, które zainteresowane firmy winny odebrać w biurach Izb. Tamże firmy otrzymają również szczegółowe informacje o sposobie wypełnienia formularzy.

Państwowy Plan Inwestycyjny na rok 1948 jest częścią szczegółową Ogólnego Planu Odbudowy Gospodarczej na okres 1947—49. Inwestorzy, którzy rozpoczęli inwestycje w 1947 roku, jak również te przedsiębiorstwa, które częściowo otrzymały kredyt na ten rok, mogą składać wnioski i kredyt na dalszy ciąg planowanych inwestycji na rok 1948.

Na rok 1947 prywatny przemysł okręgu Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu otrzymał kredyt w wysokości 6.700.000,— złotych, który będzie wypłacony w ratach kwartalnych.

O włączenie do Państwowego Planu Inwestycyjnego na rok 1948 winny być przez prywatny przemysł i handel zgłaszane przewidziane większe inwestycje nawet wtenczas, jeżeli inwestorzy zamierzają je dokonać z kapitałów własnych i nie zamierzają korzystać z kredytu inwestycyjnego. Zgłoszenie to jest potrzebne dla uzyskania *ulg podatkowych w zakresie podatku dochodowego lub przydziału materiałów inwestycyjnych.*

Zwolnione od obowiązku składania wniosków inwestycyjnych są m. in. osoby prywatne dokonyujące *drobnych inwestycji* w przemyśle, handlu i rzemiośle, o ile zamierzają starać się jedynie o uzyskanie ulg podatkowych. Warunki uzyskania tych ulg zostaną podane osobno.

Ponieważ na wyrażenie żądanie C. U. P. wnioski inwestycyjne muszą być opracowane *ściśle według instrukcji*, prosimy o niezwłoczne nabycie formularzy do wniosków,

gdyż skrupulatne ich wypełnienie wymagać będzie odpowiednich prac przygotowawczych i tym samym pewnego czasu.

Poza całym szeregiem rubryk, które należy *szczegółowo wypełnić wniosek musi być uzasadniony wyczerpująco celowością podjęcia inwestycji.* Uzasadnienie nie może ograniczać się do strony opisowej, lecz zawierać musi *konkretne cyfry* potwierdzające konieczność względnie celowość inwestycji. Poza tym należy określić spodziewane wyniki gospodarcze i pozagospodarcze pod względem rodzaju i rozmiaru efektów.

Rozmiar efektów należy wyrazić cyfrowo — o ile cyfrowe jego ujęcie jest możliwe. W szczególności należy podać dla inwestycji przemysłowych wzrost zdolności produkcyjnej w odpowiednich jednostkach produkcji w stosunku rocznym, wartość tej produkcji rocznej według cen bieżących, w jakim stopniu obniżą się koszty własne produkcji itp., inne korzyści wynikające z wykonania planowej inwestycji.

Uroczystości

Zrzeczenia Kupców Podróżujących i Przedstawicieli Handlowych w Poznaniu

Na niedzielę, dnia 29. VI. 1947 przypadają uroczystości związane z 40-letnim istnieniem Zrzeczenia Kupców Podróżujących i Przedstawicieli Handlowych w Poznaniu. Bogatą działalność Zrzeczenia ilustruje Jednodniówka, którą rozsyłamy razem z Nr 26 Tygodnika Gospodarczego.

Z okazji tych uroczystości składa najserdeczniejsze życzenia Zrzeczeniu

Redakcja Tygodnika Gospodarczego

BIURKA

Krzeseła gięte, Meble szkolne
Poznańska Centrala Mebli - L. KONIECZNY
Przedstawicielstwa fabryczne
POZNAŃ, ul. 27 Grudnia 5, tel. 39-71

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Adres dla zwrotu: Administracja „Tygodnika Gospodarczego” Księgarnia Wilak, Poznań Kantaka 10

Inżynier - przemysłowiec

były właściciel biura handlowego w Warszawie
poszukuje
przedstawicielstwa poważnych wytwórni
na województwo lubelskie.

Oferty łaskawe kierować do Biura Ogłoszeń
„PAR” - Poznań, ul. Ratajczaka 7 pod Nr 102.

**Aromaty owocowe
Esensje, ekstrakty lemoniadowe
Pasta oranżadowa
Proszek do wiązania lodów
Proszek do pieczenia**

polecane dla fabryk cukrów, likierów, ciast,
wytwórni lodów, wytwórni wód gazowych

„AROMAT”
ul. Fr. Boruszak

Wielkopolska Wytwórnia Chemiczna
Olejów eterycznych, Aromatów owocowych
POZNAŃ, św. Marcin 27 - telefon 37-16

FALKIEWICZ • POZNAŃ

FABRYKA PERFUM I KOSMETYKÓW
ZAŁOŻ. W R. 1911 W PARYŻU

Zakup - sprzedaż - naprawa

wszelkich maszyn biurowych

Re-Ma

Poznań, św. Marcin 5 - Telefon 44-07

Dla Klienteli zamiejscowej przeróbki na układ polski
w ciągu 1 dnia

Prosimy o wpłacanie prenumeraty na kwartał III/1947 w wysokości zł 300— (trzysta)
na konto P. K. O. V-4085. Administracja: Księgarnia Wł. Wilak Poznań, Kantaka 10

Cena ogłoszeń: za 1 mm na stronie 4-łamowej zł 15,—

Ogłoszenia przyjmuje dla instytucji i przedsiębiorstw państwowych oraz firm pozostających pod zarządem państwowym „P. A. P.” Polska Agencja Prasowa, Poznań, Sew. Mielżyńskiego 8 — telefon 42-63.

**Redakcja: Izba Przemysłowo-Handlowa
w Poznaniu, ulica Mickiewicza 31
Tel.: 78-82, 23-85, 23-88**

Ogłoszenia przyjmuje „PAR” Polska Agencja Reklamy Fr. Krajna — Spadkobiercy Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 7 — Telefon 20-80 i oddz. Kraków, Rynek 31. 46 — Tel. 503-66 — Bydgoszcz, Al. 1 Maja 16 Tel. 17-66 — Toruń, ul. Mostowa 38.

**Administracja: Księgarnia Wilak Poznań, ul. Kantaka 10 — Tel. 44-40
Konto P. K. O. — V - 4085
Cena numeru 30,— zł, prenumerata kwartalna 300,— zł**